

OBSAH

1	UHLOVODÍKY	3
1.1	Alkany.....	3
1.1.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkanů	4
1.1.2	Reaktivita alkanů.....	5
1.1.2.1	Radikálové substituce (S_R)	5
1.1.2.1.1	Halogenace.....	5
1.1.2.1.2	Nitrace.....	6
1.1.2.1.3	Sulfochlorace	7
1.1.2.1.4	Sulfooxidace.....	7
1.1.2.1.5	Oxidace	7
1.1.2.2	Radikálové eliminace (E_R) a dehydrogenace.....	8
1.2	Cykloalkany	9
1.3	Alkeny.....	11
1.3.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkenů	12
1.3.2	Reaktivita alkenů.....	12
1.3.2.1	Elektrofilní adice (A_E).....	12
1.3.2.1.1	Adice halogenovodíků (HX)	13
1.3.2.1.2	Adice halogenových kyselin (HOX).....	13
1.3.2.1.3	Adice halogenů (X_2).....	14
1.3.2.1.4	Adice vody, alkoholů, fenolů a karboxylových kyselin	14
1.3.2.1.5	Adice diboranu.....	15
1.3.2.2	Radikálové adice (A_R)	16
1.3.2.2.1	Adice halogenů	16
1.3.2.2.2	Adice bromovodíku.....	16
1.3.2.2.3	Polymerace.....	17
1.3.2.3	Hydrogenace.....	17
1.3.2.4	Oxidace dvojných vazby	18
1.3.2.4.1	Oxidace peroxykyselinami	18
1.3.2.4.2	Oxidace manganistanem draselným a oxidem osmičelým.....	18
1.3.2.4.3	Oxidace ozonem	18
1.3.2.5	Reakce na α -uhlíku	19
1.3.2.6	Cykloadiční reakce	19
1.3.2.7	Reakce konjugovaných dienů.....	19
1.4	Alkyny.....	20
1.4.1	Fyzikální vlastnosti alkynů	20
1.4.2	Reaktivita alkynů	20
1.4.2.1	Elektrofilní adice (A_E).....	20
1.4.2.1.1	Adice halogenovodíků	21
1.4.2.1.2	Adice halogenů	21
1.4.2.1.3	Adice vody, alkoholů, fenolů a karboxylových kyselin	21
1.4.2.2	Radikálové adice (A_R) a hydrogenace	22
1.4.2.3	Nukleofilní adice (A_N).....	22
1.4.2.4	Reakce terminálních alkynů	22
1.5	Aromáty.....	23
1.5.1	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aromátů.....	24
1.5.2	Reaktivita aromátů	24
1.5.2.1	Elektrofilní aromatická substituce (S_EAr)	25
1.5.2.1.1	Halogenace.....	26
1.5.2.1.2	Nitrace.....	26
1.5.2.1.3	Sulfonace a chlorsulfonace.....	27
1.5.2.1.4	<i>Friedel-Craftsova</i> alkylace.....	27
1.5.2.1.5	<i>Friedel-Craftsova</i> acylace.....	27

1.5.2.1.6	<i>Gattermannova</i> a <i>Gattermannova-Kochova</i> formylace	28
1.5.2.2	Radikálová adice (A_R).....	28
1.5.2.3	Hydrogenace	28
1.5.2.4	Radikálová substituce (S_R).....	29
1.5.2.4.1	Halogenace	29
1.5.2.4.2	Oxidace	29
1.5.2.5	Oxidace jádra	30
1.6	Heteroaromáty	30
1.6.1	Názvosloví heteroaromátů	30
1.6.2	Fyzikální vlastnosti základních heteroaromátů	31
1.6.3	Reaktivita základních heteroaromátů	31
1.6.3.1	Reakce furanu	32
1.6.3.1.1	Elektrofilní reakce furanu	32
1.6.3.1.2	Další reakce furanu	33
1.6.3.2	Reakce 1 <i>H</i> -pyrrolu	33
1.6.3.3	Reakce thiofenu.....	35
1.6.3.4	Reakce pyridinu	36
1.6.3.4.1	Elektrofilní reakce pyridinu	36
1.6.3.4.2	Nukleofilní reakce pyridinu	37
2	HALOGENERIVÁTY	38
2.1	Alifatické halogenderiváty	38
2.1.1	Reaktivita halogenderivátů s halogenem na sp^3 uhlíku.....	38
2.1.1.1	Substituce nukleofilní	39
2.1.1.1.1	Reakce s kyslíkatými nukleofily	41
2.1.1.1.2	Reakce se sírnými nukleofily	42
2.1.1.1.3	Reakce s dusíkatými nukleofily	42
2.1.1.1.4	Reakce s uhlíkatými nukleofily.....	43
2.1.1.1.5	Reakce s hydridovým aniontem	43
2.1.1.1.6	Reakce s halogenidovými ionty	44
2.1.1.2	Eliminace	44
2.1.1.2.1	Dehydrohalogenace	44
2.1.1.2.2	Dehalogenace.....	46
2.1.2	Reaktivita halogenderivátů s halogenem na sp^2 uhlíku.....	46
2.1.3	Reakce alifatických halogenderivátů s kovy.....	47
2.2	Aromatické halogenderiváty	47
2.2.1	Nukleofilní substituce	47
2.2.2	Elektrofilní substituce	49
2.2.3	Reakce s kovy	49
3	ALKOHOLY, FENOLY, ETHERY	50
3.1	Alkoholy a fenoly	50
3.1.1	Názvosloví alkoholů a fenolů	50
3.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti alkoholů a fenolů.....	50
3.1.3	Reaktivita alkoholů a fenolů	51
3.1.3.1	Acidobázické vlastnosti alkoholů a fenolů.....	51
3.1.3.2	Nukleofilní substituce a eliminace hydroxylové skupiny.....	52
3.1.3.2.1	Nukleofilní substituce halogenem	52
3.1.3.2.2	Eliminační reakce	53
3.1.3.3	Nukleofilní reakce hydroxylové skupiny	53
3.1.3.3.1	Reakce s halogenderiváty	53
3.1.3.3.2	Reakce s karboxylovými kyselinami, jejich funkčními deriváty a ketony	54
3.1.3.3.3	Reakce s anorganickými kyselinami.....	54
3.1.3.3.4	Reakce s aldehydy a ketony	55
3.1.3.3.5	Adice alkoholů na násobné vazby.....	55
3.1.3.4	Oxidace alkoholů a fenolů	56

3.1.3.5	Reakce fenolů na aromatickém jádře.....	56
3.2	Ethery	58
3.2.1	Názvoslovní etherů	58
3.2.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti etherů.....	59
3.2.3	Reaktivita etherů	59
3.2.4	Acidobázické vlastnosti etherů.....	59
3.2.5	Nukleofilní reakce etherů.....	59
3.2.6	Reakce aromatických etherů	61
4	KARBONYLOVÉ SLOUČENINY	62
4.1	Aldehydy a ketony	62
4.1.1	Názvoslovní aldehydů a ketonů	62
4.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aldehydů a ketonů.....	62
4.1.3	Reaktivita aldehydů a ketonů.....	62
4.1.3.1	Acidobázické vlastnosti aldehydů a ketonů.....	63
4.1.3.2	Reakce karbonylové skupiny s nukleofily.....	63
4.1.3.2.1	Kyslíkaté nukleofily.....	64
4.1.3.2.2	Dusíkaté nukleofily.....	64
4.1.3.2.3	Sírné nukleofily.....	65
4.1.3.2.4	Uhlíkaté nukleofily.....	66
4.1.3.2.5	Adice hydridového aniontu (redukce).....	69
4.1.3.3	Reakce na α -uhlíku	69
4.1.3.4	Oxidace karbonylových sloučenin	71
4.1.3.5	Další reakce karbonylových sloučenin	71
4.1.3.5.1	Redukce karbonylové skupiny na methylenovou.....	71
4.1.3.5.2	Reduktivní zdvojování karbonylových sloučenin	72
4.1.3.5.3	Benzoinová kondenzace.....	73
4.1.3.5.4	Wittigova reakce.....	73
4.1.3.5.5	Benzilový přesmyk.....	74
4.1.3.5.6	Reakce aromatických aldehydů a ketonů na jádře	74
5	KARBOXYLOVÉ KYSELINY	75
5.1	Názvoslovní karboxylových kyselin.....	75
5.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti.....	75
5.3	Reaktivita karboxylových kyselin	76
5.3.1	Acidobázické vlastnosti karboxylových kyselin	76
5.3.2	Reakce na karbonylové skupině	77
5.3.2.1	Reakce s hydridovým aniontem	77
5.3.2.2	Reakce s halogenačnickými činidly	77
5.3.2.3	Reakce s amoniakem a aminy	78
5.3.2.4	Esterifikace.....	78
5.3.3	Další reakce karboxylových kyselin.....	79
5.3.3.1	Reakce s alkeny a alkyny	79
5.3.3.2	Dekarboxylace.....	79
5.3.3.3	Dehydratace.....	80
5.3.4	Reakce na α -uhlíku	81
5.3.5	Reakce aromatických kyselin na jádře	81
6	DERIVÁTY KARBOXYLOVÝCH KYSELIN	83
6.1	Funkční deriváty.....	83
6.1.1	Estery karboxylových kyselin	83
6.1.1.1	Názvoslovní esterů	83
6.1.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti esterů	84

6.1.1.3	Reaktivita esterů.....	84
6.1.1.3.1	Acidobázické vlastnosti esterů.....	84
6.1.1.3.2	Reakce esterů na karbonylové skupině.....	85
6.1.1.3.3	Reakce esterů na α -uhlíku.....	87
6.1.1.3.4	Další reakce esterů.....	88
6.1.2	Halogenidy karboxylových kyselin.....	89
6.1.2.1	Názvosloví halogenidů karboxylových kyselin.....	89
6.1.2.2	Fyzikální vlastnosti halogenidů karboxylových kyselin.....	89
6.1.2.3	Reaktivita halogenidů karboxylových kyselin.....	89
6.1.2.3.1	Reakce halogenidů karboxylových kyselin s nukleofily.....	90
6.1.2.3.2	Ostatní reakce halogenidů karboxylových kyselin.....	91
6.1.3	Anhydridy karboxylových kyselin.....	91
6.1.3.1	Názvosloví anhydridů.....	91
6.1.3.2	Fyzikální vlastnosti anhydridů.....	92
6.1.3.3	Reaktivita anhydridů.....	92
6.1.3.3.1	Reakce anhydridů na karbonylové skupině.....	92
6.1.3.3.2	Reakce na α -uhlíku.....	93
6.1.4	Amidy karboxylových kyselin.....	93
6.1.4.1	Názvosloví amidů.....	93
6.1.4.2	Fyzikální vlastnosti amidů.....	94
6.1.4.3	Reaktivita amidů.....	94
6.1.4.3.1	Acidobázické vlastnosti amidů.....	94
6.1.4.3.2	Reakce amidů s nukleofily.....	95
6.1.4.3.3	Reakce amidů s elektrofilny.....	95
6.1.5	Nitrily.....	96
6.1.5.1	Názvosloví nitrilů.....	96
6.1.5.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti nitrilů.....	96
6.1.5.3	Reaktivita nitrilů.....	97
6.1.5.3.1	Reakce nitrilů s nukleofily.....	97
6.2	Substituční deriváty.....	98
6.2.1	Halogenkyseliny.....	98
6.2.2	Nenasycené kyseliny.....	98
6.2.3	Aminokyseliny a hydroxykyseliny.....	98
7	DUSÍKATÉ SLOUČENINY.....	100
7.1	Aminy.....	100
7.1.1	Názvosloví aminů.....	100
7.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti aminů.....	100
7.1.3	Reaktivita aminů.....	100
7.1.3.1	Acidobázické vlastnosti aminů.....	101
7.1.3.2	Nukleofilní reakce aminů.....	101
7.1.3.3	Reakce aminů s kyselinou dusitou - diazotace a nitrosace.....	101
7.1.3.4	Oxidace aminů.....	102
7.1.3.5	Reakce aminů s nitrososloučeninami.....	103
7.1.3.6	Reakce aromatických aminů na jádře.....	103
7.2	Nitrosloučeniny.....	104
7.2.1	Názvosloví nitrosloučenin.....	104
7.2.2	Reaktivita nitrosloučenin.....	104
7.2.2.1	Acidobázické vlastnosti nitrosloučenin.....	104
7.2.2.2	Reakce nitrosloučenin na α -uhlíku.....	105
7.2.2.3	Redukce nitrosloučenin.....	105
7.3	Ostatní dusíkaté sloučeniny.....	106
7.3.1	Nitrososloučeniny.....	106
7.3.2	Hydroxylaminy.....	106
7.3.3	Hydrazosloučeniny.....	107
7.3.4	Oximy.....	107

8 SÍRNÉ SLOUČENINY 108

8.1	Thioly	108
8.1.1	Názvosloví thiolů.....	108
8.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti thiolů.....	108
8.1.3	Reaktivita thiolů.....	108
8.1.3.1	Acidobázické vlastnosti thiolů.....	108
8.1.3.2	Oxidace thiolů.....	109
8.1.3.3	Adice thiolů na dvojné vazby.....	109
8.2	Sulfidy	110
8.2.1	Názvosloví sulfidů.....	110
8.2.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti sulfidů.....	110
8.2.3	Reaktivita sulfidů.....	110
8.2.3.1	Oxidace sulfidů.....	110
8.2.3.2	Reakce sulfidů s alkyhalogenidy.....	110
8.3	Sulfonové kyseliny a jejich funkční deriváty	111
8.3.1	Názvosloví sulfonových kyselin a jejich funkčních derivátů.....	111
8.3.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti.....	111
8.3.3	Reaktivita sulfonových kyselin a jejich funkčních derivátů.....	111
8.3.3.1	Acidita sulfonových kyselin a sulfonamidů.....	112
8.3.3.2	Reakce s nukleofily.....	112
8.3.3.3	Redukce sulfonylhalogenidů.....	113

5 KARBOXYLOVÉ KYSELINY 75

5.1	Názvosloví karboxylových kyselin.....	75
5.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti.....	75
5.3	Reaktivita karboxylových kyselin.....	75
5.3.1	Acidobázické vlastnosti karboxylových kyselin.....	75
5.3.2	Nukleofilní reakce karboxylových kyselin.....	75
5.3.3	Redukce karboxylových kyselin.....	75
5.3.3.1	Redukce karboxylových kyselin.....	75
5.3.3.2	Redukce karboxylových kyselin.....	75
5.3.3.3	Redukce karboxylových kyselin.....	75

6 DERIVÁTY KARBOXYLOVÝCH KYSELIN 83

6.1	Funkční deriváty.....	83
6.1.1	Názvosloví.....	83
6.1.2	Fyzikální a fyziologické vlastnosti.....	83